

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАЛИНСЬКИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

_____ І. Іванчук
«**ЗГІДНО**» _____ 2021 р.
З ОРИГІНАЛОМ

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Програма та методичні вказівки для вступного іспиту з української мови для абітурієнтів на основі базової загальної середньої освіти

Укладач: Пернарівська Т.А, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист.

Рецензент: Мойсієнко Л.І., спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист.

Викладено загальні положення, критерії оцінювання відповідей, зміст навчального предмета, що виносяться на вступний іспит.

Розглянуто і схвалено на засіданні
предметної екзаменаційної комісії.
Протокол № 1, від 15.02. 2021 року
Голова комісії _____

ЗМІСТ

1. Форма, структура та зміст вступного іспиту з української мови	4
2. Критерії оцінювання вступного іспиту з української мови	4
3. Програмні вимоги вступного іспиту з української мови	6
4. Поради для написання вступного іспиту з української мови	11
5. Список рекомендованої літератури	12

I. ФОРМА, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Під час вступу до коледжу вступники на основі базової загальної середньої освіти (9 класів) складають вступний іспит з української мови в письмовій формі у вигляді тестового завдання.

На виконання вступного іспиту з української мови встановлено норму часу (в астрономічних годинах) – 2 години.

Використання електронних приладів, підручників, навчальних посібників та інших матеріалів під час вступного випробування заборонено.

Зміст тестових завдань відповідає змісту програми шкільного курсу з української мови.

Вступний екзамен з української мови включає такі форми закритих і відкритих тестових завдань:

- завдання з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання з вибором кількох правильних відповідей;
- тести на встановлення відповідності («логічні пари») та відкриті тестові завдання.

Подані завдання мають різний рівень складності і передбачають здійснення необхідних аналітичних операцій, зокрема розпізнавання мовних явищ, їх кваліфікацію, групування та класифікацію, визначення правильності тверджень, виявлення порушень мовних норм тощо. Передбачено виконання всіх форматів завдань у кожному варіанті.

Вступне випробування з української мови містить 25 завдань, які складаються із трьох частин і розташовані за принципом зростання їх складності.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЧАСТИНА 1.

Включає 15 тестових завдань з перевірки базових знань української мови. Завдання розраховані на стандартне застосування програмового матеріалу, складаються з інструкції та п'яти варіантів відповідей, із яких треба вибирати лише один правильний.

Виконання першої частини тестових завдань дають змогу зробити висновок про початковий рівень навчальних досягнень абітурієнтів.

ЧАСТИНА 2.

Містить 5 завдань середньої важкості, які розраховані на застосування програмового матеріалу. Зміст тестових завдань перевіряє повноту знань лінгвістичної змістової лінії навчальної програми з української мови. Завдання складаються з умови та п'яти варіантів відповідей.

Успішне виконання цих завдань дає змогу зробити висновок про достатній рівень навчальних досягнень вступників.

ЧАСТИНА 3.

Складається з 5 завдань. З них:

- 3 тести на встановлення відповідності («логічні пари»). Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Результати виконання даної частини тестових завдань дають змогу зробити висновок про рівень сформованості в абітурієнта лексичних, граматичних, синтаксичних, пунктуаційних навичок та здатність реалізовувати здобуті знання на практиці.
- Текст, в якому потрібно розставити необхідні розділові знаки. Завдання перевіряє сформованість в абітурієнта поняття про синтаксис і пунктуацію, уміння розрізняти розділові знаки, розпізнавати пунктограми.
- Завдання на перевірку рівня сформованості правописної компетентності абітурієнта, що ґрунтується на свідомому засвоєнні відповідних теоретичних відомостей з орфографії.

Система нарахування балів за правильно виконане завдання для оцінювання робіт вступників:

Номери завдання	Кількість балів	Усього
1.1 – 1.15	по 0,5 балу	7,5 балів
2.1 – 2.5	по 1 балу	5 балів
3.1 – 3.5	по 2 бали	10 балів
Усього балів		22,5

Бали, отримані на вступному іспиті, переводяться у рейтингові оцінки за 200бальною шкалою за такою схемою:

Загальна кількість набраних балів	Оцінювання за шкалою 100-200 балів
0-0,5	не склав
1-1,5	не склав
2-2,5	не склав
3-3,5	не склав
4-4,5	100,0
5-5,5	105,5
6-6,5	111,0
7-7,5	116,5

8-8,5	122,0
9-9,5	127,5
10-10,5	133,0
11-11,5	138,5
12-12,5	144,0
13-13,5	149,5
14-14,5	155,0
15-15,5	160,5
16-16,5	166,0
17-17,5	171,5
18-18,5	177,5
19-19,5	182,0
20-20,5	188,0
21-21,5	193,5
22-22,5	200

ІІІ. ПРОГРАМНІ ВИМОГИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 1. Фонетика.

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ**. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування **у-в, і-й**.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Тема 3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова.

Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах. **Тема 4. Морфологія. Орфографія.**

4.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті – дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий.

Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Узагальнення, систематизація, контрольна перевірка знань, умінь, навичок слухачів із пройдених розділів курсу **Тема 5. Синтаксис.**

5.1. Словосполучення.

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

5.2. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

5.2.1. Просте двоскладне речення.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

5.2.3. Односкладні речення.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

5.2.4. Речення з однорідними членами.

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

5.2.5. Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення.

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення.

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Тема 6. Стилїстика.

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

IV. ПОРАДИ ДЛЯ НАПИСАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Вступний іспит складається із тестових завдань різної форми.
2. Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання і правила його виконання.
3. Завдання виконуйте спочатку на чернетці (чисті листи, які пізніше додаються до роботи, але не оцінюються).
4. Відповіді до бланка відповідей вписуйте чітко, відповідно до інструкцій щодо кожного типу завдань.
5. Подвійні, неправильно записані, закреслені, підчищені та виправлені відповіді у бланку відповідей – зараховуються як ПОМИЛКА! (бали не нараховуються)
6. Ваш результат залежить від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланку відповідей.
7. Добре вивчіть будову екзаменаційного завдання та бланку відповідей.

V. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Генеза, 2017.
2. Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Ранок, 2017.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Генеза, 2017.
4. Ющук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Навчальна книга-Богдан, 2016.

ПОСІБНИКИ

1. Авраменко О.М. Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання. - К: 2019.
2. Авраменко О.М. Було – стало: зміни в правописі. - К: 2019.
3. Віктор Заболотний. Українська мова і література. Типові тестові завдання. - К.: Літера ЛТД, 2019.
4. Новий український правопис. - К.: Центр навчальної літератури, 2019.
5. Словник української мови. Ред. В. В. Жайворонок. - К.: Просвіта, 2012.
6. Орфографічний словник української мови: / А.А. Бурячок. – К.: Наукова думка, 2000.

INTERNET-РЕСУРСИ

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
2. <http://www.dilovamova.com>
3. <http://slovopedia.org.ua>
4. <http://ukrainskamova.at.ua/>
5. <http://testzno.com.ua>